Rok 11. Warszawa, dnia 15 grudnia 1935 r. Nr. 23

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE
ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Komitet Redakcyjny: *Józef Rożkowski, Juljusz Zdanowski, Jarosław Żaboklicki.*
Redaktor — *Bolesław Obszyński.*

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

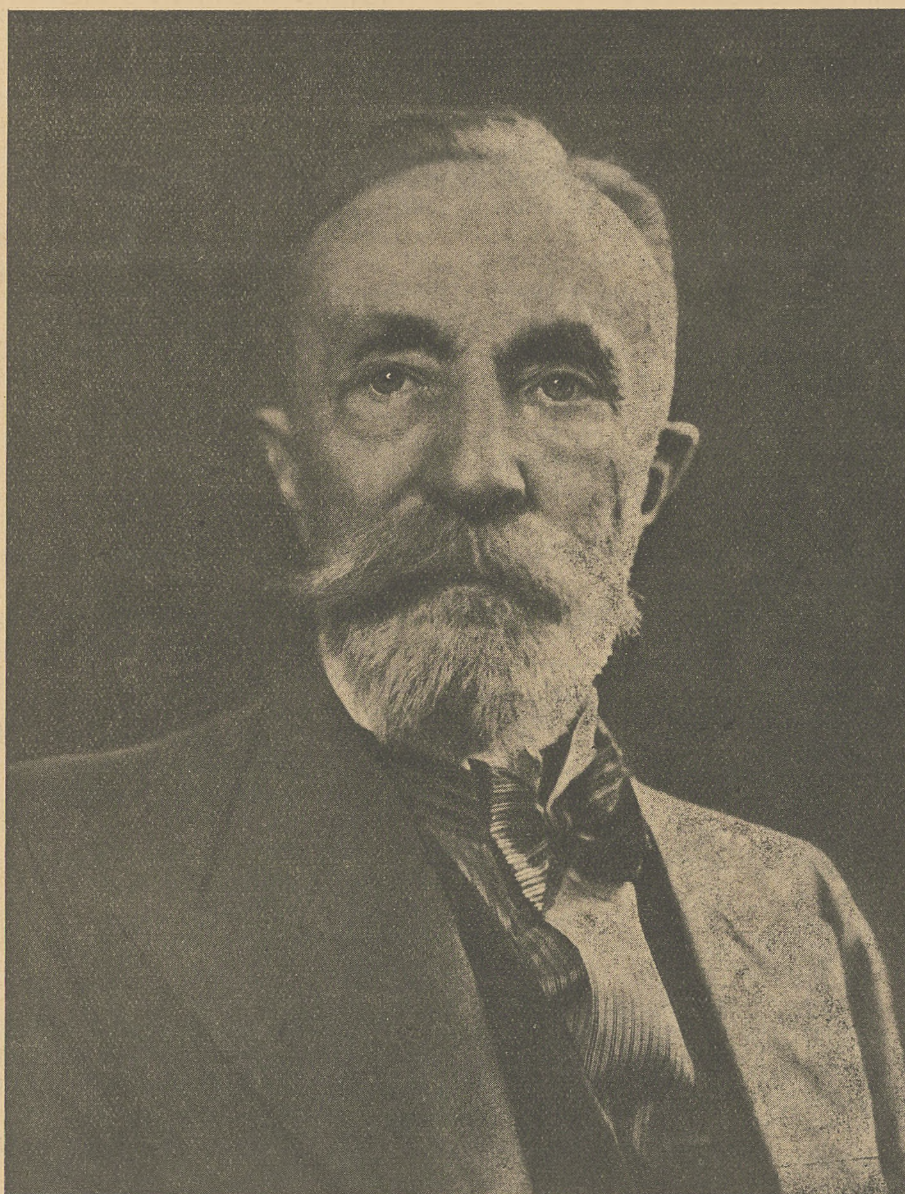
Rocznie	zł. 28.—
Półrocznie	„ 14.—
Kwartalnie	„ 7.—
Miesięcznie	„ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz.	„ 1.40

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Moniuszki 1a.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Moniuszki Nr. 1a — Telef. 5-92-63.

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.
Przedruk dozwolony za podaniem źródła

CENY OGŁOSZEŃ
Strona w tekście: 300 zł., 1|2 str. 150 zł., 1|4 strony 75 zł. Poza tekstem za stronę 200 zł., 1|2 str. 100 zł., 1|4 str. 50 zł.
Dla Komunalnych Kas Oszczędności bilanse i tabl. (dostarc. bezpośrednio do admin.) za str. 70 zł., 1|2 str. 35 zł., 1|4 str. 20 zł.

X lat K. K. O. m. stoł. Warszawy

Mieczysław Szczepkowski
Prezes Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie, Naczelny Dyrektor K. K. O. m. st. Warszawy.

Bilans dziesięciolecia największej K. K. O. w Polsce

W ciężkim okresie, jaki od lat kilku przeżywamy, każdy objaw, świadczący o tężyźnie i rozwoju naszych instytucyj napełniać nas musi szczególną radością i dumą. Do takich objawów możemy śmiało zaliczyć rozwój Komunalnej Kasy Oszczędności miasta stołecznego Warszawy, która w końcu września b. r. obchodziła dziesięcioletni jubileusz. Sama uroczystość, nosząca charakter ściśle wewnętrzny, nie odbiła się szerszem echem nawet na terenie kas komunalnych; jedynym objawem zewnętrznym jest świeżo wydane sprawozdanie z 10-letniej działalności Kasy [1]). A jednak dziesięcioletni jubileusz działalności K. K. O. m. st. Warszawy jest ważnem zdarzeniem w historji komunalnych kas oszczędności, posiadającem znaczenie nie tylko lokalne, lecz ogólno - państwowe. Kasa m. Warszawy jest bowiem dziś największą komunalną kasą oszczędności w Polsce, skupiającą zgórą szóstą część wszystkich wkładów, zebranych w tych instytucjach.

Tak się złożyło, że K. K. O. m. st. Warszawy krótko przed zamknięciem swej 10-letniej działalności przekroczyła cyfrę 100 miljonów wkładów; daje to w przecięciu przeszło 10 miljonów rocznego przyrostu wkładów, a więc wskaźnik rozwoju w naszych stosunkach niespotykany. Nie odrazu jednak rozwój Kasy nabrał takiego tempa. Początki, jak wszędzie, były trudne. Kasa została otwarta w dniu 30 września 1925 roku, a zatem w chwili, kiedy nastąpiło załamanie nowej waluty polskiej, utworzonej z takim trudem po inflacji markowej. Pierwsze 2 lata działalności Kasy przypadają właśnie na okres dewaluacji złotego, który został zakończony w październiku 1927 r. ustanowieniem nowego parytetu. Dopiero z chwilą definitywnej stabilizacji waluty i oparcia działalności Kasy na nowych podstawach prawnych, nadanych ustawą o K. K. O., rozwój Kasy wstępuje na nowe tory.

Rozwój akcji oszczędnościowej Kasy st. m. Warszawy ilustruje poniższe zestawienie:

Koniec roku	Suma wkładów oszczęd. w tys. zł.	Liczba książeczek	Rachunki bieżące (tys. zł.)
1926	4.039	6.453	701
1927	12.273	15.844	6.038
1928	19.483	27.995	16.751
1929	29.216	40.684	13.019
1930	41.211	51.510	9.987
1931	47.715	59.322	6.788
1932	52.221	65.064	6.276
1933	55.782	69.971	8.296
1934	68.804	77.760	15.705
1935 (30.VI)	78.514	82 569	26.302

Szereg czynników złożył się na tak wspaniały rozwój operacyj oszczędnościowych. Wśród nich znaczną rolę odegrało niewątpliwie samo środowisko, jakiem jest stolica, podatne bardzo dla działalności instytucji oszczędnościowej. Lecz samo środowisko nie może wystarczyć. Potrzebna jest tu wytężona i planowo prowadzona, umiejętna propaganda. Ona jedynie, obok odpowiedniego kierowania instytucją, zdolna jest wyzyskać „naturalne" właściwości środowiska, zdobyć zaufanie społeczeństwa i skierować oszczędności do instytucji. Moment ten, naszem zdaniem, odegrał rolę decydującą. O rozmiarach propagandy, prowadzonej przez Kasę m. Warszawy świadczy choćby suma wydatków na ten cel wyłożonych. W pierwszych 5 latach działalności Kasy wydatki roczne na propagandę wahały się od 20 do 30 tysięcy zł., w następnych 2 latach wynosiły około 40 tysięcy, zaś w roku 1934 osiągnęły 50 tysięcy, a w roku bieżącym — 60 tysięcy złotych.

Wśród działalności propagandowej Kasy, na specjalną uwagę zasługuje propaganda wśród młodzieży szkolnej. Działalność na tem polu, której koszty przekraczały rocznie 150.000 zł., Kasa rozwijała od początku swego istnienia. Dzięki staraniom Kasy nastąpiło nawiązanie kontaktu z 250 szkołami na terenie stolicy, które, korzystając z wskazówek i pomocy Kasy, przystąpiły do organizacji szkolnych kas oszczędności. Kontakt ten i pomoc Kasa utrzymuje nadal, urządzając corocznie konkursy, rozdając nagrody, broszury, kalendarzyki i t. p. materjały propagandowe. Owocem tej działalności jest 40.605 książeczek oszczędnościowych oraz 448.549 zł. wkładów szkolnych.

Jeśli chodzi o strukturę wkładów oszczędnościowych, to 70.4% kont przypada na ludność najmniej zamożną, gdzie saldo na książeczce waha się w granicach od 1 do 50 zł., na grupę od 50 do 500 zł. przypada 11,5%, prawie 10% stanowi grupa od 1 do 5 tysięcy zł., a po 4% grupy poniżej 1 tys. i powyżej 5 tys. złotych.

Z podziałem wkładów według wielkości koresponduje do pewnego stopnia podział zawodowy wkładców:

dzieci, uczniowie i studenci	42.249	kont	54.3%
robotnicy, rzemieślnicy i służba	6.807	„	8.8%
urzędnicy, pracownicy, wojsko i emeryci	10.558	„	13.5%
wolne zawody	3.399	„	4.4%
przemysł, handel	1.668	„	2.1%
instytucje społeczne	1.150	„	1.5%
różne zawody	10.006	„	12.9%
anonimy	1.923	„	2.5%

Wkładcy Kasy, to przeważnie świat pracy umysłowej i fizycznej i wolne zawody, a więc „przyrodzona" klientela miejskich kas oszczędności, nie mówiąc o wkładach szkolnych.

Wkłady na rachunkach bieżących odgrywały, jak widzieliśmy, rolę stosunkowo niewielką i dopie-

1) „10 lat działalności Komunalnej Kasy Oszczędności miasta stoł. Warszawy 1925 — 1935", str. 54.

ro w ostatnich czasach zaczynają się rozwijać w szybkiem tempie.

Ponieważ z redyskonta i kredytów w bankach Kasa nie korzysta, a kapitały własne są niemal całkowicie ulokowane w nieruchomościach, przeto środkami obrotowemi, na których Kasa opiera swą działalność kredytową, są całkowicie wkłady. Stąd też wynika, że rozwój akcji kredytowej szedł w parze z rozwojem wkładów. Ogólna działalność kredytowa Kasy przedstawiała się następująco (salda na koniec roku w tys. zł.):

Rok	Ogółem	Hipoteka	R-ki bieżące	Pożyczki terminowe	Wekslowe	Komun.
1926	2.962	30	1.177	455	—	—
1927	10.594	2.422	4.611	1.443	—	—
1928	23.511	10.737	9.155	2.784	158	525
1929	29.675	14.028	9.984	2.824	328	2.364
1930	34.483	17.081	8.683	3.331	434	4.869
1931	38.138	18.436	8.107	3.661	382	7.451
1932	38.537	19 771	6.820	3.057	380	8.420
1933	42.988	18.649	7.393	3.239	3.542	10.086
1934	49.449	19.896	12.643	3.883	2.331	10.490
1935 (30.VI)	54.519	23.783	11.387	4.401	1.872	10.848

Widzimy stały i nieprzerwany rozwój działalności kredytowej, zahamowany nieco w latach 1931 — 1932, skutkiem niepokojów na rynku pieniężnym. W przeciwieństwie do większości K. K. O., najważniejszą grupą operacyj kredytowych Kasy m. st. Warszawy stanowią kredyty hipoteczne, natomiast tak ulubiona forma, jak kredyty wekslowe, odgrywa rolę zupełnie nieznaczną.

Dział kredytów hipotecznych, który rozwija się najwięcej, obejmuje pożyczki, udzielane w pierwszym rzędzie na cele budownictwa, zarówno nowych domów, jak i remontu i przebudowy starych.

Pożyczki w rachunkach bieżących, stanowiące drugą co do wielkości grupę, były zaciągane przeważnie na rozszerzenie warsztatów wytwórczych i handlowych oraz na powiększenie kapitałów obrotowych rzemiosła, przemysłu, drobnego kupiectwa i instytucyj finansowych.

Kredyty komunalne, zajmujące trzecie miejsce pod względem wielkości, stanowią przeważnie pożyczki, udzielone miastu Warszawie oraz m. Gdyni. Mają one charakter inwestycyjny, przeznaczone na urządzenia użyteczności publicznej oraz dla przedsiębiorstw miejskich. Globalna ich suma nie przekroczyła 20% wkładów.

Inny zupełnie charakter i przeznaczenie mają pożyczki terminowe na zastaw papierów wartościowych, których wysokość waha się od szeregu lat w granicach 3 — 4 miljonów złotych, wobec równomiernej ich spłacalności. Jest to w 90% kredyt konsumcyjny dla niezamożnych mieszkańców stolicy; 61% stanowią tu pożyczki drobne do 100 zł., a 32% do 500 złotych. Niskie oprocentowanie i duży nakład pracy potrzebnej dla obsługi drobnych kredytów, nadają tej akcji charakter wybitnie społeczny.

Wreszcie dział kredytów wekslowych, ostatni co do znaczenia, uruchomiony dopiero w roku 1928, rozwinął się dopiero w 1933 roku po zorganizowaniu przez Kasę własnego aparatu informacyjnego. Z pożyczek wekslowych korzystały w dużej mierze spółdzielnie, dyskontując swe weksle oraz jednostki prywatne bezpośrednio. Na specjalną uwagę zasługują w tej grupie pożyczki urzędnicze i specjalne pożyczki rzemieślnicze o dłuższym okresie spłacalności.

Tak się przedstawia rozwój głównych operacyj Kasy m. st. Warszawy w ubiegłem dziesięcioleciu. Obraz ten byłby niekompletny, gdybyśmy nie wspomnieli o pozostałych główniejszych pozycjach bilansowych Kasy. Przezorna polityka kredytowa instytucji finansowej musi uwzględniać postulat płynności. Pogotowie kasowe Kasy m. st. Warszawy było utrzymane stale na wysokim poziomie, a w latach szczególnie krytycznych (1926 i 1927) dochodziło do 42 i 31% w stosunku do sumy wkładów, nie licząc kredytu lombardowego w Banku Polskim i portfelu papierów procentowych.

Majątek własny Kasy wynosił w połowie r. b. 2.690.117 zł., plus 500 tys. złotych specjalnych funduszów rezerwowych. W roku 1926 kapitały własne stanowiły 250.000 zł., zatem wzrosły w ciągu 10-lecia prawie 12-nastokrotnie.

Politykę procentową Kasy charakteryzują następujące cyfry:

Rok	Procenty płacone od wkładów	Procenty płacone od rach. bież.	Procenty pobierane od poż. hip.	Procenty pobierane od termin.	Procenty pobierane od weksl.
1926	13 — 10	8	15	16	—
1929	9 — 8	7	12	11	12
1932	9 — 7	6	9½	9½	10½
1934	5½ — 5	4	8½	8½	9
1935	5½ — 5	4	8	8	8½

Na zakończenie należy podać kilka cyfr, charakteryzujących ogólny rozwój działalności Kasy. I tak

Siedziba centrali K. K. O. m. st. Warszawy we własnym gmachu przy ul. Traugutta 5.

suma bilansowa wzrosła w ciągu 10-lecia z 5,1 milj. na 110,4 miljony zł., suma obrotów z 53,2 na 508,2 miljonów; przeciętna liczba osób załatwianych dziennie przez Kasę wynosiła w r. ub. 1.339. Liczba pracowników Kasy wzrosła z 19 do 130 osób.

Kasa posiada 2 oddziały, obecnie otwiera 3-ci, oraz 2 agentury przy instytucjach samorządowych.

Wspomnieliśmy już, że na tak pomyślny rozwój Kasy st. m. Warszawy złożyło się szereg czynników; wymieniliśmy podatny wpływ środowiska, jakiem jest duże skupienie ludności, stanowiące centrum nietylko polityczne kraju, podkreśliliśmy znaczenie wykorzystania tych zewnętrznych warunków przez umiejętną i planową propagandę oszczędności. Przyglądając się jednak bliżej całokształtowi działalności Kasy, nie można nie podnieść jednego jeszcze czynnika, który wprawdzie nie rzuca się w oczy w sposób uchwytny, tem niemniej jest istotny. Czynnikiem tym jest wzorowa gospodarka Kasy, umiejętne kierowanie instytucją. Jeżeli Kasa st. m. Warszawy zdołała zdobyć zaufanie miejscowego społeczeństwa i zgromadzić w tak krótkim czasie przeszło 100 miljonów złotych wkładów, zapewniając tem sobie przodujące miejsce w organizacji kas komunalnych w Polsce — to niewątpliwie jest w dużej mierze zasługą kierownictwa Kasy.

B. Obszyński.

Zagadnienie klubów oszczędnościowych na tle rzeczywistości polskiej

W poprzednich numerach „Oszczędności" wykazałem, jakie dochody ma nasze społeczeństwo, oraz jak ono oszczędza i jakie są możliwości tworzenia oszczędności w różnych warstwach społecznych przy obecnem ustosunkowaniu się ludności do tego zagadnienia.

Biorąc pod uwagę tylko te warstwy ludności, które bez obniżenia poziomu swojego życia mogą i dziś oszczędzać, na zasadzie liczb, podanych w poprzednim moim artykule, łatwo wyprowadzić, iż dochód, społeczny, dający podstawę do wytwarzania oszczędności, wynosił w 1933 r. około 12,5 miljarda zł. Obecnie on realnie nie zmalał, a w pewnym stopniu wzrósł wskutek podniesienia się realnych dochodów warstw mogących oszczędzać. Podług obliczeń Landau'a i Kaleckiego kapitały akumulowane w 1929 r. wynosiły 8% tego dochodu. Ponieważ obecnie warunki wytwarzania oszczędności wśród wspomnianych warstw ludności nie pogorszyły się, a naodwrót polepszyły wskutek wzrostu wartości pieniądza, przeto możemy śmiało przyjąć, iż zdolności akumulacyjne tych warstw w dziedzinie dochodu społecznego są takie same, jak w 1929 r.

Oszczędności społeczeństwa powinny obecnie wynosić więc około 1 miljarda zł. rocznie. Przyrost oszczędności zgromadzonych w 1934 r. w kasach szczędności wynosi około 170 miljn. zł., w innych instytucjach finansowych nie mógł on przekraczać kilkudziesięciu miljonów zł., ponieważ przyrost wkładów we wszystkich naszych bankach i instytucjach oszczędnościowych wynosił zaledwie około 250 milj. zł. Część tego przyrostu wkładów stanowią kapitały obrotowe i wycofane z produkcji, nie mające nic wspólnego z oszczędnością bieżącą. Przy zupełnym prawie zastoju w dziedzinie inwestycyj prywatnych i niewielkich inwestycjach państwowych i instytucyj społecznych, akumulacji kapitałów w tych dziedzinach gospodarczych nie można szacować na więcej, jak na paręset miljonów złotych.

Oszczędności przeto, znajdujące się w obrocie lub inwestowane, nie stanowią prawdopodobnie nawet połowy tego, co odpowiadałoby wykazanej powyżej sumie możliwych oszczędności rocznych w naszym kraju. Pozatem słabe przyswojenie przez nasze społeczeństwo idei oszczędzania powoduje, iż w akcji tej przyjmują udział tylko bogatsze warstwy ludności, gromadząc przytem zbyt małe oszczędności w stosunku do swoich dochodów. Pobudzenie ludności do większego zainteresowania się akcją oszczędnościową i zekonomizowanie na tem tle jej spraw gospodarczych może się przyczynić nietylko do wprowadzenia do obrotu publicznego tych znacznych kapitałów oszczędnościowych, które już istnieją w społeczeństwie, ale nawet do dużego powiększenia liczby oszczędzających i wzmożenia oszczędności wśród warstw, posiadających wysokie dochody.

Odpowiednie zekonomizowanie wydatków pozwala zawsze oszczędzającemu na wprowadzenie do swojego budżetu pozycji gromadzenia zasobów, czy to na zaspokojenie bieżących potrzeb, czy też dla zabezpieczenia sobie egzystencji w ciężkich chwilach.

że są to rzeczy możliwe nawet wśród sfer najbiedniejszych i u nas, może być przykładem rodzina, złożona z 4-ch osób, która przy zarobku głowy domu nie większym, jak 60 zł., potrafiła odkładać po 2 zł. miesięcznie, wytwarzając w ten sposób przeszło 3% oszczędności w stosunku do posiadanego dochodu. Drobna ta pozycja napewno nie wpłynęła na obniżenie poziomu życia tej rodziny, a dała jej możność gromadzenia pewnych zasobów na czarną godzinę lub polepszenie własnej doli.

Tego rodzaju przykłady są u nas rzadkie. Odwrotnie w Polsce daje się zauważyć nawet pewna niechęć do oszczędności, szczególniej wśród warstw średniozamożnych i najbogatszych naszej ludności. Ludność najbiedniejsza, jak to wykazałem w poprzednich artykułach, oszczędza w stosunku do swoich dochodów więcej, niż warstwy od niej bogatsze. Oszczędności te są jednak jeszcze bardzo małe. Jak akcja oszczędnościowa jest u nas słaba, może nam wykazać przykład Chin, kraju wprawdzie o wysokiej kulturze duchowej, ale pod względem kultury materjalnej stojącego o wiele niżej od nas.

Podług badań, przeprowadzonych tam nad budżetami rodzin robotniczych w Szanghaju, skala wydatków robotników chińskich jest zbliżona do skali wydatków polskich rodzin robotniczych. Oszczędności jednak na powiększenie majątku w Chinach są znacznie wyższe, niż w Polsce. Mianowicie, w stosunku do ogólnych wydatków stanowią one w rodzinach [1]):

	w Polsce	w Chinach
najuboższych	2,5%	6,5%
średniozamożnych	0,2%	7,8%
najbogatszych	4,0%	13,5%

Pozatem chińscy robotnicy w Szanghaju opłacają dobrowolne składki do t. zw. kas „Hui", stanowiących rodzaj instytucyj wzajemnej pomocy, w wysokości około 2 razy większej, niż polscy na ubezpieczenia społeczne. Ustosunkowanie się Chińczyków do idei oszczędzania jest zasadniczo różne, niż Polaków. Tamci powiększają swoje zasoby prawie w tem samem tempie, jak zwiększają się ich dochody, Polacy robią to inaczej. Po dojściu do średniej zamożności robotnicy polscy zmniejszają swoje oszczędności, zwiększają je dopiero po dojściu do dużej zamożności i to nie proporcjonalnie do powiększenia się dochodów, a o wiele słabiej. Najuboższy Chińczyk zaoszczędza przeszło 2,5 razy więcej, średnio zamożny — kilkanaście razy więcej, a najbogatszy przeszło 4 razy więcej od Polaka.

[1]) Patrz „Oszczędność w budżetach rodzinnych w Chinach", czasopismo „Oszczędność", Nr. 21, str. 319.

Takie ustosunkowanie się ludności polskiej do akcji oszczędnościowej powoduje, iż rezultaty, jakie dotychczas osiągnięto przy jej pomocy, są dosyć słabe. Pomimo dużej dynamiki rozwoju oszczędności, stoją one stale na szarym końcu. Ujawnia się to, gdy porównamy je z kapitalizacją oszczędnościową w innych krajach w porównaniu do dochodu społecznego [1]).

Kraj	%-wy stosunek oszczędności względem dochodu społecznego
Polska	2,5
Francja	23,0
Anglja	26,0
Szwajcarja	39,0
Szwecja	11,1
Niemcy	18,0

Liczby te nie są ścisłe, ale są dostateczne do zilustrowania, jaką rolę odgrywają oszczędności pieniężne w ogólnej kapitalizacji dochodu społecznego.

Powstawanie oszczędności zależy od następujących czynników: 1) ustosunkowania się ludności do idei oszczędzania, 2) stopnia cywilizacji ludności, 3) uświadomienia ludności pod względem zagadnień oszczędnościowych i znaczenia ich dla życia gospodarczego i społecznego kraju, 4) techniki przeprowadzenia samej akcji oszczędnościowej, 5) od systemu zamożności ludności.

Pierwszy i ostatni czynnik odgrywa tu największą rolę. Ubogi Chińczyk, pod wpływem silnie wrodzonego mu instynktu oszczędzania, kapitalizuje stosunkowo dużą część swojego dochodu. Polak, posiadający tylko w słabym stopniu rozwinięty ten instynkt, oszczędza o wiele mniej od Chińczyka. Najwięcej jednak gromadzi zasobów Anglik, Francuz, lub Szwajcar. I między niemi jest jednak znaczna różnica w stopniu napięcia akcji oszczędnościowej. Szwajcarzy kapitalizują silniej swoje oszczędności od Francuzów. Na tę różnicę składa się z jednej strony, silne uświadomienie społeczeństwa szwajcarskiego pod względem znaczenia akcji oszczędnościowej dla gospodarki krajowej i silna inicjatywa jego w tej akcji, z drugiej, doskonała organizacja techniki oszczędzania. Żadnemu Szwajcarowi nie trzeba tłomaczyć potrzeby oszczędzania. On sam jest tem zainteresowany i dlatego gromadzi skrzętnie swoje zasoby, oddając je do służby publicznej przez odpowiednie wkłady do banków i kas oszczędnościowych. Ma on to znakomicie ułatwione przez gęsto rozsiane na terenie kasy oszczędności i kasy Raiffeisena, gdzie gromadzi on na książeczce swoje pierwsze zasoby pieniężne. Po dojściu do pierwszych 100 fr., umieszcza je zazwyczaj w rozpowszechnionych tu asygnatach kredytowych, przynoszących mu dosyć wysoki procent i zawsze łatwych do zrealizowania w postaci gotówki. Na blisko 12 miljardów fr. oszczędności, trochę więcej, niż połowę, umieszczono w powyższych asygnatach, a dopiero resztę, jako wkłady w bankach.

Ten sposób oszczędzania jest możliwy tylko w społeczeństwie, bardzo silnie interesującem się swojemi instytucjami finansowemi i mającem do nich zupełne zaufanie wskutek wysokiego uświadomienia o ich pożytecznej i uczciwej działalności. Inicjatywa społeczna w organizacji i działalności instytucyj finansowych w Szwajcarji jest tak daleko posunięta, iż wszelka kontrola tych instytucyj przez urzędy państwowe jest źle widziana przez tutejszą ludność.

Francja, która ma również wysokie oszczędności, posiada ludność mniej uświadomioną pod względem zagadnień oszczędnościowych i gospodarczych od Szwajcarji, pozostawia mniej swobody inicjatywie prywatnej w prowadzeniu akcji oszczędnościowej. Dla gromadzenia oszczędności są tu natomiast gęsto po kraju rozrzucone zbiornice oszczędnościowe, które na koszty swojej akcji mają wyznaczony procent od zebranych oszczędności. Te ostatnie idą do skarbu państwa i są lokowane w papierach państwowych. Dla pobudzenia inicjatywy prywatnej organizowane są kluby oszczędności przeznaczane na ściśle określone cele. We Francji kluby te odgrywają małą rolę.

O wiele większą rolę one mają w Anglji, Stanach Zjednoczonych A. P., Niemczech i t. d. Anglja, posiadająca łatwe i dobre lokaty dla zorganizowanych już kapitałów oszczędnościowych w swoich przedsięwzięciach kolonjalnych i wierzycielskich, prowadzi przedewszystkiem akcję gromadzenia drobnych oszczędności. Dokonywuje ona to przy pomocy swoich kas oszczędności, otwierając w nich ludności konta nawet na bardzo drobne, paroszylingowe sumy, przy pomocy rozpowszechnionych tu klubów oszczędnościowych, które z jednej strony zajmują się sprzedażą certyfikatów oszczędnościowych, z drugiej zbieraniem oszczędności na określone cele.

W Stanach Zjednoczonych i Niemczech pomimo dosyć gęstej sieci prywatnych instytucyj finansowych i kas oszczędnościowych, dużą rolę odgrywają kluby oszczędnościowe, które szczególniej w Ameryce spełniają rolę instytucyj, organizujących drobne kapitały dla banków i kas oszczędności, z któremi są związane.

Akcja oszczędności w Polsce opiera się na pięciu rodzajach instytucyj: P. K. O., K. K. O., spółdzielniach kredytowych oraz bankach państwowych i prywatnych. Przed kryzysem najpoważniejszą rolę w tej dziedzinie odgrywały banki prywatne i spółdzielnie kredytowe. Kryzys poderwał działalność oszczędnościową obydwu tych rodzajów instytucyj. Obecnie instytucjami, najsilniej komulującemi oszczędności w kraju są K. K. O. i P. K. O. Posiadają one (K. K. O.) jednak zbyt małą sieć placówek, któreby były w bezpośrednim kontakcie z ludnością. Powoduje to, iż silna akcja oszczędnościowa koncentruje się w 5-ciu naszych większych miastach (Warszawie, Lwowie, Krakowie, Katowicach i Poznaniu) oraz ich najbliższych powiatach, gdzie np.

---

1) Liczby, podane poniżej, są obliczone na podstawie liczb wyszczególnionych w pracy Dederki o dochodzie społecznym i liczb wykazanych przez G. U. S. w rocznikach statystycznych. Dla Anglji uwzględniono również sumę certyfikatów oszczędnościowych.

K. K. O. gromadzą 58% swoich wkładów oszczędności. Prowincja, a szczególniej wieś w akcji oszczędnościowej przyjmują bardzo mały udział. Szczególniej zaniedbane jest u nas gromadzenie drobnych oszczędności i oszczędności krótko terminowych na bieżące wydatki. Czy nie celowem byłoby wciągnięcie do akcji oszczędnościowej w tych warunkach społeczeństwa, przez zorganizowanie wpośród niego klubów oszczędnościowych? Wszak akcja oszczędnościowa szkolna wydaje u nas doskonałe rezultaty, a jest ona analogiczna do akcji klubów oszczędnościowych. Kluby te mogłyby odegrać przytem ważną rolę, nietylko w gromadzeniu oszczędności, ale i w uświadomieniu społeczeństwa co do wielkiego znaczenia zagadnień oszczędnościowych i żywej akcji kapitalizacyjnej w tej dziedzinie dla gospodarstwa kraju.

S. Kopczyński.

Notatki i uwagi

Dekrety gospodarcze.

Program polityki gospodarczej Rządu przewiduje trzy etapy jego realizacji. Punktem wyjściowym i zasadniczym warunkiem realizacji programu jest równowaga budżetu i stałość waluty. Dalszym etapem jest dążenie do zmniejszenia rozpiętości cen, w wyniku czego nastąpi sprawiedliwszy i bardziej równomierny rozdział dochodu oraz opłacalność niektórych gałęzi gospodarstwa, na które przedewszystkiem oddziałują sztywne ceny artykułów przemysłowych, zwłaszcza ceny kartelowe. Szczególnie dotkliwie to odczuwa rolnictwo, którego położenie gospodarcze jest wyjątkowo trudne, a które posiada zredukowaną siłę nabywczą. Zmniejszenie rozpiętości cen i doprowadzenie do granic opłacalności produkcji rolnej zwiększy siłę nabywczą ludności, co w dalszej konsekwencji doprowadzi do ożywienia życia gospodarczego i wzmożenia wytwórczości. Pewną korektywą tego procesu ma być zapowiadany program kilkuletnich inwestycyj państwowych.

W granicach uchwalonych Rządowi pełnomocnictw przystąpiono do realizacji tego programu. Realizacja rozpoczęła się, rzecz prosta, od stworzenia podstaw równowagi budżetowej, tembardziej, że według oświadczenia p. Ministra Skarbu na posiedzeniu Sejmu w dniu 5 grudnia r. b. „długotrwały chroniczny deficyt budżetowy — to nieuchronne zagrożenie stałości waluty i to w sposób uchylający wszelką możliwość oceny skutków; deficyt budżetowy — to wyczerpywanie systematyczne i coraz pełniejsze rynku finansowego, to przymusowa przemiana wszystkich pieniędzy krótkoterminowych na kredyty długoterminowe, zamrożone i gospodarczo pasywne. Że zaś dostęp czynników państwowych i publicznych do rynku finansowego opiera się często bardziej na faktycznej przewadze, niż na istotnej zdolności kredytowej, przeto równoważenie deficytów państwowych w ciągu szeregu lat przy pomocy akcji kredytowej jest równoznaczne ze skazaniem inicjatywy prywatnej w zakresie gospodarczym na bezczynność, jest formą ukrytego i potęgującego się etatyzmu. A wreszcie długotrwały deficyt — to synonim przetasowania pozycyj budżetowych w tym sensie, że stopniowo muszą się kurczyć wszystkie pozycje wydatków aktywnych, gospodarczo i państwowo — ważnych, a na ich miejsce wchodzą pozycje martwe, związane z obsługą długów i świadczeń dokonanych w przeszłości; to konieczność narastania zaległości państwowych za usługi gospodarcze i świadczenia własnych obywateli, to konieczność tworzenia funduszów, przerzucania własnych deficytów na barki samorządów i organizacyj gospodarczych, to nieprzejrzystość gospodarki skarbowej".

W poszukiwaniu podstaw równowagi budżetowej Rząd zmuszony był sięgnąć do nadzwyczajnych źródeł dochodów w postaci stworzenia nowych podatków i podwyższenia niektórych dotychczasowych. Programowe przemówienie p. Ministra Kwiatkowskiego, stwierdzające, że deficyt budżetowy, sięgający 1.140.000.000 zł., nie może być pokrywany drogą operacyj kredytowych, podkreśla konieczność b. ciężkich ofiar szczególnie ze strony świata pracy. Zresztą, jak mówił p. Minister „cały przyrost kapitalizacji wewnętrznej, koncentrujący się na zorganizowanym rynku finansowym, musimy rezerwować na cele planowych i dobrze skalkulowanych, szybko rentujących się lub rozpoczętych wcześniej inwestycyj".

Dotychczas ogłoszone dekrety gospodarcze Rządu podzielić można na trzy zasadnicze grupy: dekrety podatkowe, dekrety o zniżce cen oraz dekrety oddłużeniowe i o zniżce niektórych świadczeń publicznych.

W grupie dekretów podatkowych na pierwszy plan wysuwają się dekrety, dotyczące nowego podatku i zwiększenia stawek podatku dochodowego, oraz zmniejszające zaopatrzenia ze Skarbu Państwa.

Dekretem z dnia 14 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 503) wprowadzono specjalny podatek od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszów publicznych. Podatkowi podlegają uposażenia wypłacane przez Skarb Państwa, instytucje państwowe, samorządowe, instytucje ubezpieczeń publicznych i Bank Polski. Stawki podatku zróżniczkowano ze względu na to, czy od uposażeń pobierany jest podatek dochodowy i inne świadczenia, czy też są one od tego zwolnione. Stawki podatku specjalnego od uposażeń ułożone są na zasadach progresji i wynoszą: w I grupie (uposażenia wolne od podatku dochodowego i nieobciążone innemi świadczeniami) od 7% do 25% uposażenia, w II grupie (uposażenia obciążone podatkiem dochodowym lub innemi świadczeniami) od 5½% do 15%. Uposażenia I grupy do 100 zł. wolne są od podatku, uposażenia drugiej grupy — do 110 zł. Dekret nie przewiduje kumulacji uposażeń pobieranych od różnych służbodawców. Podatek pobierany będzie od uposażeń za czas od 1.XII.1935 r. do 31.XII.1937 r.

Zmiana ustawy o podatku dochodowym (dekret z dnia 22 listopada 1935 r. Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 518) wprowadza w podatku dochodowym od wynagrodzeń (dział II) zniżenie granicy dolnej opodatkowania z 2.500 zł. do 1.500 zł. i podwyższenie stawek o 100%. Podatek dochodowy z działu I (dochody fundowane) również został podwyższony, przyczem najniższa stawka przy dochodzie 1.500 zł. podwyższona została z 31 zł. na 44, zaś przy dochodzie ponad 200.000 zł. stawki, wynoszące dotychczas 50.000 zł. podatku i 2.000 zł. za każde 8.000 zł. dochodu ponad 200.000 zł. zwiększono na

70.000 zł. zasadniczego podatku i 3.500 zł. za każde 10.000 zł. ponad 200.000 zł. Zmiany obowiązują począwszy od 1.I.1936 r.

Dekrety z dn. 22.XI.1935 r. dotyczące zaopatrzeń ze Skarbu Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 521, 522 i 523) wprowadzają dalsze obniżki zaopatrzeń. Dotyczą zaopatrzenia emerytalnego funkcjonarjuszy państwowych i zawodowych wojskowych, zaopatrzenia inwalidzkiego i zaopatrzenia b. skazańców politycznych.

W ścisłym związku z dekretami podatkowemi stoją dekrety o zniżce kosztów utrzymania. Przedewszystkiem zniżono o 15% dla lokali do 3 izb i o 10% dla lokali większych komorne w domach, podlegających ustawie o ochronie lokatorów (dekret z dn. 14.XI.1935 w sprawie obniżenia komornego oraz zmiany ustawy, o ochronie lokatorów — Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 504). Jednocześnie ze zniżką komornego zwężono zakres ochrony lokatorów przez nowelizację dotychczasowej ustawy.

Następny dekret z tejże daty (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 505) o podatku od lokali zmienia zasady tego podatku i wyłącza od opodatkowania lokale jedno i dwuizbowe oraz lokale trzyizbowe, zajmowane przez bezrobotnych, o ile nie mają oni sublokatorów.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 15.XI.35 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 524) zniesiono podatek od niektórych zajęć zawodowych.

Zmiana ustawy kartelowej (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 529) w tym sensie, że rozwiązanie kartelu może nastąpić w drodze własnej decyzji Ministra Przemysłu i Handlu, pozwoliła rozwiązać kilkadziesiąt karteli oraz zapewniła Rządowi znaczny wpływ na pozostałe. Zagadnienie cen kartelowych jest jedną z najtrudniejszych kwestyj współczesnego gospodarczego życia Polski. W celu potanienia kosztów utrzymania zniżono szereg cen skartelowanych. Dekret z dn. 3.XII.1935 o regulowaniu gospodarki cukrowej i buraczanej (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 548) zezwala Ministrowi Skarbu na regulowanie ceny cukru. W związku z tem obniżono cenę cukru z zł. 1.25 na zł. 1.— w handlu detalicznym (Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 4.XII.1935 r. — Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 551). Dalej zniżono cenę węgla rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 2.XII.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 550) z uwzględnieniem potrzeb najdalej położonych części kraju. Zniżowo ceny wytworów hutniczych rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 4.XII.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 565). Rząd zapowiada dalsze zniżki cen.

Szereg dekretów rozszerza i pogłębia akcję oddłużenia. Wyliczyć tu wypada dekrety z dn. 14.XI.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 506 i 507) rozszerzające oddłużenie samorządu oraz rolnictwa, dekret z dn. 22.XI.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 520) o zmianie przepisów o pomocy finansowej instytucjom kredytowym, dekret z dn. 27.XI.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 530) o ulgach w spłacie kredytów budowlanych oraz dwa dekrety z dn. 3.XII.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 542 i 543), przynoszące dalszą obniżkę spłaty kredytów hipotecznych i przesuwające terminy ich spłaty. Dekrety, dotyczące oddłużenia, obejmują długi związków samorządowych i rolnictwa, kredyty budowlane miejskie oraz kredyt hipoteczny miejski.

W dziedzinie zaległości podatkowych nowe ulgi wprowadza dekret z dn. 22.XI.1935 r. o pobieraniu odsetek prawnych od zaległości w podatkach i daninach publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 519). W sprawie zniżki opłat w przymusowem ubezpieczeniu ogniowem dekret z dn. 10.XII.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 576) stwarza możliwości obniżek składki ogniowej oraz ogranicza możność redukcji odszkodowania w wypadku zalegania z opłatą składki o najwyżej 25% przypadającego odszkodowania. Ulgi w obciążeniu daninami samorządowemi przynosi dekret z dn. 3.XII. 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 544) o obniżeniu obciążenia daninami komunalnemi i o innych zmianach w finansach komunalnych.

Specjalny charakter posiada dekret z dn. 3.XII.1935 r. o wysokości odsetek ustawowych (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 545). Na mocy tego dekretu zniżono odsetki prawne, nawet już zasądzone, do 8%, z tem, że o ile odsetki opłacono, ale stosunek prawny długu nie wygasł, różnicę odsetek zalicza się na kapitał. Dekret ten posiada doniosłe znaczenie dla Komunalnych Kas Oszczędności, postanowienia jego wymagają specjalnego szerszego rozpatrzenia. Dekret daje pełnomocnictwo Ministrowi Skarbu do określania rozporządzeniem ewentualnych zmian wysokości odsetek ustawowych.

W interesie ożywiania życia gospodarczego wydano dotychczas tylko jeden dekret o przedłużeniu godzin handlu w sobotę do godz. 21 (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 575).

Jak z powyższego pobieżnego zestawienia nowych dekretów ustawodawczych wynika, dotyczą one przedewszystkiem spraw gospodarczych. Pierwszy etap programu gospodarczego Rządu został zamknięty. Budżet złożony sejmowi zamyka się niewielką nodwyżką. Rząd w oświadczeniu swoich przedstawicieli zapowiada stałość waluty, ograniczenie etatyzacji gospodarstwa, nowe reformy podatkowe i znaczne inwestycje państwowe. Dekrety podatkowe zamykają ten pierwszy etap programu — realizacją równowagi budżetu. Drugi etap przygotowują zniżki cen, ulgi dla wsi, a wogóle dla dłużnika.

W jakim stopniu wpłyną te zmiany w strukturze cen na ożywienie życia gospodarczego, przyszłość okaże.

Es.

Program polityki gospodarczej wysunięty przez sfery rolnicze.

W Nr. 21 „Rolnika Ekonomisty“ ogłoszony został „Memorjał Związku Izb i Organizacyj Rolniczych w sprawie wytycznych programu polityki gospodarczej“. Obszerny ten elaborat (wraz z materjałem statystycznym 126 stron druku dużego formatu) stanowi ciekawy dokument chwili i jaskrawy przykład jednostronnego ujmowania zagadnień gospodarczych. Dzieli się na 6 rozdziałów: 1) Uwagi wstępne, 2) Sytuacja gospodarcza, 3) Wybór drogi, 4) Środki i sposoby działania, 5) zakończenie i 6) Załączniki (statystyka).

Nie możemy tu z braku miejsca podać nawet w streszczeniu całego toku rozumowania autorów memorjału, ani wszystkich wysuniętych postulatów. Ograniczymy się do krótkiego przedstawienia postulatów organizacyj rolniczych w stosunku do rynku kredytowego, które to zagadnienie stanowi zresztą punkt centralny programu. Do szerszego omówienia tej sprawy będziemy mieli możność powrócić jeszcze na łamach „Oszczędności“.

Memorjał stwierdza na wstępie konieczność utrzymania równowagi budżetowej i stabilizacji waluty oraz stworzenia ogólnego programu organicznego uzdrowienia gospodarstwa

narodowego, któryby uwzględnił wszystkie jego części składowe, wzajemnie się o siebie zazębiające.

Punktem wyjścia całego rozumowania i wysuniętych postulatów jest stwierdzenie, że rolnictwo stanowi w naszem gospodarstwie „kluczową pozycję gospodarczą, na rzecz której należy dokonać możliwie największego przesunięcia dochodu społecznego, aby przez to osiągnąć zwiększenie jej sprawności gospodarczej“. Pod tem hasłem „wszystko dla rolnictwa“ znajdujemy więc postulaty zmniejszenia i ciężarów publicznych i taryf kolejowych, i nożyc cen i wogóle podniesienia dochodu rolnictwa. Ale kluczem „tego kluczowego“ programu jest postulat najważniejszy: radykalne obniżenie kosztów kredytu. Ono ma dać impuls do ożywienia konjunktury i wkroczenia na drogę stałej poprawy gospodarczej. Jakież to są postulaty?

Przedewszystkiem należy zrównać stopę kredytu pieniężnego ze stopą rentowności rolnictwa. Ponieważ zaś o stopie procentowej kredytów bankowych decyduje (według memorjału) stopa dyskontowa Banku Polskiego, należy ją więc obniżyć conajmniej o 2 punkty czyli do 3% (zaznaczyć tu warto, że stopa dyskontowa Banku Francji wynosi obecnie 5%). Jednocześnie stopa od kredytów udzielanych przez instytucje kredytowe, a redyskontowanych w Banku Polskim, nie powinna przekraczać 4,5%, zaś maksymalna stopa dyskontowa w tych instytucjach 6%. Umożliwi to obniżenie oprocentowania wkładów oszczędnościowych. Potrzebnem to jest również poto, aby rolnicy, powodowani małą rentownością swych gospodarstw, nie kierowali czasem swych zasobów na drogę wkładów oszczędnościowych, zamiast do inwestycyj we własnem gospodarstwie! Stopa procentowa od wkładów w P. K. O. i bankach państwowych winna wynosić 2%, zaś w innych instytucjach kredytowych 2,5%, z tem, że wkłady à vista byłyby oprocentowane odpowiednio niżej. Oczywiście, że dla autorów projektu stopa procentowa nie ma żadnego związku organicznego z podażą kapitałów i nie wpływa zupełnie na rozwój wkładów oszczędnościowych, nie należy się więc obawiać wycofywania wkładów i tezauryzacji; przecież i obecnie niosą ludzie pieniądze do instytucyj oszczędnościowych, mimo, że te płacą procent mniejszy, niż wynosi stopa rentowności papierów procentowych.

Również należy obniżyć obsługę istniejących już długów rolniczych. Przedewszystkiem należy ustanowić 3 letnie moratorjum dla wszystkich bez wyjątku długów rolniczych. Następnie należy objąć zasadami uporządkowania wszystkie długi rolnicze, również powstałe po roku 1932. Po trzecie obniżyć stopę procentową od tych długów do 2%. Wreszcie okres spłacania długów przedłużyć do lat 30-u z tem, że spłata jednej półrocznej raty w ciągu roku umarzałaby automatycznie drugą ratę, przypadającą do zapłaty w tymże roku. Innemi słowy wysuwa się projekt skreślenia 50% sumy dłużnej.

Tak wyglądają w skróceniu postulaty organizacyj rolniczych w odniesieniu do rynku pieniężnego. Widzimy, że postulat programu organicznego zagubił się po drodze w „pozycji kluczowej“. Boć jasną jest rzeczą, że realizacja tego programu byłaby równoznaczną z ruiną instytucyj kredytowych, zwłaszcza tych kas komunalnych i spółdzielni, w których kredyty rolnicze odgrywają rolę największą. Jest rzeczą zastanawiającą ten zupełny brak zrozumienia dla sytuacji i możliwości instytucyj finansowych, a w konsekwencji na dłuższą metę dla interesów samego rolnictwa. Bo przecież załamanie instytucyj kredytowych oznaczałoby zniszczenie rynku pieniężnego i pozbawienie rolnictwa kredytów, przynajmniej na lat 30. Trudno sobie bowiem wyobrazić (o czem zresztą autorzy memorjału nie wspominają), aby wszelkie straty instytucyj kredytowych z tego tytułu miało pokrywać państwo ze swego budżetu, który wszakże winien być zrównoważony. I tu zatem logiczność programu mocno kuleje. Przytem autorzy nie chcą zrozumieć tej prawdy, że straty, jakieby kasy komunalne poniosły na tak radykalnej „reformie“ oddłużeniowej musiałyby obciążyć samorządy, jako gwarantów kas, a zatem w końcowym rezultacie, te warstwy, w interesie których autorzy domagają się reform.

Zdaje się jednak, że sytuacja, jakaby się musiała wytworzyć na skutek realizacji tego programu, niepokoi samych projektodawców. Znajdujemy tam bowiem krótki ustęp, wskazujący, że autorzy chcą znaleść ratunek w rozbudowie kredytu długoterminowego. W jaki sposób? Bardzo prosty. Ponieważ jest rzeczą więcej, niż wątpliwą, aby nowe emisje tak nisko oprocentowane (koszt ich musi w myśl autorów zbliżać się do kosztów obsługi innych pożyczek) znalazły nabywców — przeto „rolę tę przez pewien czas (?) musiałby przyjąć na siebie Bank Polski, rozszerzając swą możność nabywania walorów długoterminowych“. Słowem mamy tu postulat inflacji pieniężnej na cele kredytowe rolnictwa. Jest to zresztą konsekwentne: po zniszczeniu prywatnego rynku kredytowego jedynym „ratunkiem“ musi być inflacja, a więc zniszczenie waluty. Drugi więc zasadniczy warunek programu, zatrzymanie stałości waluty, również gubi się po drodze.

Jeżeli zaś główne podstawy i założenia programu się chwieją, to cóż zostaje z samego programu? Fragmenty, które tak dosadnie zostały potępione przez autorów na wstępie elaboratu.

B. O.

Kronika ustawodawcza i sądowa

WAŻNIEJSZE USTAWY I ROZPORZĄDZENIA

ogłoszone w Dzienniku Ustaw w miesiącu październiku i listopadzie 1935 r.

Dz. Ust. Nr. 72.

poz. 456. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 16 września 1935 r. o ustalaniu wysokości i sposobie pokrywania kosztów funkcjonowania komisyj oszczędnościowo - oddłużeniowych dla samorządu przy urzędach wojewódzkich.

Dz. Ust. Nr. 75.

poz. 471. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 28 września 1935 r. o rozciągnięciu na województwa: nowogródzkie, poleskie, wileńskie i wołyńskie oraz powiaty grodzieński, wołyński, białostocki, bielski i sokólski w wojew. białostockiem niektórych przepisów kodeksu cywilnego z 1825 r. o uprawnieniu dzieci nieślubnych.

Dz. Ust. Nr. 80,

poz. 499. Obwieszczenie Ministra Skarbu z dn. 12 paz-

dziernika 1935 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o organizacji władz i urzędów skarbowych.

Dz. Ust. Nr. 81,

poz. 501. Ustawa z dn. 6 listopada 1935 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania dekretów.

poz. 502. Rozporządzenie Ministrów Skarbu .z dn. 5 października 1935 r. o częściowej zmianie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 23 marca 1932 r. o wymianie uszkodzonych i zatrzymanych fałszywych znaków pieniężnych.

Dz. Ust. Nr. 82,

poz. 503. Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 listopada 1935 r. o specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszów publicznych.

poz. 504. Dekret Prez. Rzplitej z dn. 14 listopada 1935 r. w sprawie obniżenia komornego oraz zmiany ustawy o ochronie lokatorów.

poz. 505. Dekret Prez. Rzplitej z dn. 14 listopada 1935 r. o podatku od lokali.

poz. 506. Dekret Prez. Rzplitej z dn. 14 listopada 1935 r. o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych.

poz. 507. Dekret Prez. Rzplitej z dn. 14 listopada 1935 r. w sprawie zmiany ustawy z dn. 24 marca 1933 r. o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych.

poz. 508. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 26 października 1935 r. o kosztach związanych z uregulowaniem stanu hipotecznego lub prawa własności gruntów, oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców.

Dz. Ust. Nr. 83,

Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 października 1935 r. o określaniu wartości naturaljów, wchodzących w skład zarobku pracowników rolnych.

Dz. Ust. Nr. 84,

poz. 517. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 15 listopada 1935 r. o wynagrodzeniu notarjuszów.

Dz. Ust. Nr. 85,

poz. 518. Dekret Prez. Rzplitej z dn. 22 listopada 1935 r. w sprawie zmiany ustawy o państwowym podatku dochodowym.

poz. 519. Dekret Prez. Rzplitej z dn. 22 listopada 1935 r. w sprawie zmiany ustawy z dn. 18 marca 1935 r. o pobieraniu odsetek od zaległości w podatkach państwowych i innych daninach publicznych.

poz. 520. Dekret Prez. Rzplitej z dn. 22 listopada 1935 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prez. Rzeczypospolitej z dn. 27 pazdziernika 1932 r. o pomocy finansowej instytucjom kredytowym.

poz. 521. Dekret Prez. Rzplitej z dn. 22 listopada 1935 r. o zmianie niektórych przepisów, dotyczących zaopatrzenia emerytalnego funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

poz. 522. Dekret Prez. Rzeczypospolitej z dn. 22 listopada 1935 r. o zmianie niektórych przepisów, dotyczących zaopatrzenia inwalidzkiego.

poz. 523. Dekret Prez. Rzplitej z dn. 22 listopada 1935 r. o zmianie i uzupełnieniu niektórych przepisów, dotyczących zaopatrzenia byłych skazańców politycznych.

poz. 524. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 15 listopada 1935 r. w sprawie zniesienia nadzwyczajnego podatku od niektórych zajęć zawodowych.

Dz. Ust. Nr. 86,

poz. 529. Dekret Prez. Rzplitej z dn. 27 listopada 1935 r. w sprawie zmiany ustawy z dn. 28 marca 1933 r. o kartelach.

poz. 530. Dekret Prez. Rzplitej z dn. 27 listopada 1935 r. o ulgach w spłacie kredytów, udzielonych na podstawie rozporządzenia Prez. Rzeczypospolitej z dn. 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast.

poz. 531. Dekret Prez. Rzplitej z dn. 27 listopada 1935 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 13 września 1927 r. o opodatkowaniu cukru.

Zmiana wysokości odsetek prawnych.

Stopa procentów prawnych, jakiej wierzyciel może się domagać od dłużnika, jeśli w indywidualnej umowie odnośnych klauzul nie zamieszczono i jaką sąd zasądza na rzecz wierzyciela od chwili postawienia dłużnika w zwłoce (przy wekslach — od daty płatności wekslu, a to zgodnie z art. 47 p. 2 ustawy wekslowej), w prawodawstwie polskiem została poraz pierwszy ustalona w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z dn. 27.VIII.1924 r. Ustalona została początkowo na 24% w stos. roczn., z możliwością obniżenia jej rozporządzeniem Ministra Skarbu. Z pełnomocnictwa tego wkrótce Minister Skarbu skorzystał, obniżając rozporządzeniem z dn. 24.I.1925 r. stopę odsetek prawnych na 15%. Niedługo jednak i w tej wysokości stopa prawna była utrzymana, następne bowiem rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 21 lutego 1927 r. obniża ją do 10 od sta rocznie. I w tej już wysokości stopa ustawowa przetrwała do dn. 7 grudnia 1935 r., t. zn. do dnia wejścia w życie nowego dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 3.XII.1935 r. o wysokości odsetek prawnych, opublikowanego w Dzienniku Ustaw z dn. 4.XII. r. b. Nr. 88, poz. 545, z mocą obowiązującą od dnia 3-go po ogłoszeniu. Dekret ten określa stopę ustawową (prawną) w stosunkach prywatno - prawnych na 8 od sta (art. 1), przyczem podobnie, jak w dawnem rozporządzeniu z 1924 r., przewiduje możność dalszego jej obniżenia w drodze rozporządzenia Ministra Skarbu (art. 2 p. 1).

Obniżona stopa będzie stosowana (zasądzona przez sąd) od dnia wejścia w życie dekretu, choćby tytuł prawny powstał przed tym dniem (art. 2 p. 2). Wypowiedziana dopiero co zasada, że obniżona stopa będzie stosowana od dnia wejścia w życie dekretu, a więc zasadniczo na przyszłość, została mocno ograniczona w następującym artykule, który wyraźnie postanawia, że: „odsetki ustawowe (prawne), przypadające za czas przed wejściem w życie dekretu niniejszego, choćby zasądzone (prawomocnym wyrokiem sądowym), obniża się z mocy samego prawa do wysokości, określonej w art. 1“, a więc do 8% (art. 2 p. 1). Jeśli przytem dłużnik zapłacił już odsetki ustawowe ponad 8% w stos. roczn., a wierzyciel nie został jeszcze zupełnie spłacony, dłużnik ma prawo zarachować nadpłacone odsetki na poczet tego długu. Jeśli zaś wierzyciel został już spłacony, dłużnikowi nie przysługuje roszczenie o zwrot nadpłaconych odsetek (art. 4).

Przepisy cytowane dla instytucyj wierzycielskich wywołują poważne konsekwencje praktyczne. Zachodzi bowiem potrzeba dokonania odpisów na pozycji zaległych odsetek. Jak z informacyj podanych w poprzednim numerze „Oszczędności“ wynika, zaległe odsetki w/g zbiorowego bilansu brutto K. K. O. województw centralnych i wschodnich na dz. 30 września b. r. wynoszą około 2 miljony złotych, a zatem strata na tej pozycji na skutek przeliczenia odsetek może wyniesie około zł. 400 tysięcy. I jeszcze jedna praktyczna konsekwencja. Według omawianego dekretu, o ile wierzyciel nie został jeszcze co do sumy kapitałowej całkowicie zaspokojony, a dłużnik uiścił mu odsetki prawne w wysokości przekraczającej 8%, wtedy dłużnikowi przysługuje prawo zaliczenia napłaconych procentów na kapitał. Powstaje przeto pytanie, czy stosuje się to również i do wierzytelności, objętych układami konwersyjnemi.

Obok tej stopy ogólnej omawiany dekret przewiduje jeszcze stopę szczególną dla wierzytelności, podlegających przepisom rozporządzenia z dnia 24 października 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 841). Dla tych długów stopa prawna ma wynosić 6%. Podkreślamy, że chodzi tu tylko o długi rolnicze,

zaciągnięte przed dniem 1 lipca 1932 wyłącznie na rynku prywatnym; K. K. O. stopa ta nie dotyczy.

Nie od rzeczy będzie wreszcie zaznaczyć, że przy obecnej stopie umownej, która wynosi w stosunkach prywatnych 12% rocznie a w stosunkach, gdzie stroną jest instytucja kredytowa — 9½% wzgl. 10%, wytwarza się sytuacja szczególna, stopa bowiem prawna przestaje być sankcją, karą za nieterminowość dłużnika.

Zmiana ustawy o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych.

Dekret z dn. 14 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 507) zmienia niektóre postanowienia ustawy o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych. W art. 3, określającym warunki pomocy Skarbu Państwa dla instytucyj zawierających układy konwersyjne, dodano nowy ustęp (4) w następującem brzmieniu: „Po ustaleniu warunków, na jakich instytucje wierzycielskie muszą zawierać układy z dłużnikami, Minister Skarbu późniejszem rozporządzeniem może zmienić te warunki, postanawiając zmianę wcześniej zawartych układów, z tem, że zmienione warunki, oznaczone przez Ministra Skarbu, wstępują z mocy samego prawa w miejsce dotychczasowych postanowień układów, zawartych przez instytucje wierzycielskie z dłużnikami. Zmiana układu obowiązuje wszystkie osoby odpowiedzialne za wierzytelności objęte układem, w szczególności obowiązuje poręczycieli. Minister Skarbu władny jest zmienić warunki umów w zakresie pomocy Skarbu Państwa, zawartych przez Bank Akceptacyjny z instytucjami wierzycielskiemi".

Ogólną sumę emisji obligacyj Banku Akceptacyjnego, które służyć będą do przejmowania wierzytelności rolniczych instytucyj kredytowych, podwyższono ze 100 do 200 miljonów złotych. Obligacje są gwarantowane przez Skarb Państwa.

Nową ulgę stanowi rozszerzenie uwolnienia od opłat stemplowych na wszelkie pisma, sporządzane w związku z układami konwersyjnemi na Bank Akceptacyjny.

Ulgi w spłacie kredytów budowlanych.

Dekret z dnia 27 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 530) przynosi następujące ulgi w spłacie pożyczek budowlanych, udzielonych na zasadzie rozporządzenia z dn. 22.IV. 1927 r. o rozbudowie miast.

Do pożyczek budowlanych, wydanych na podstawie rozporządzenia o rozbudowie miast w okresie od 1.I.1927 do 31.XII.1931 r. stosuje się 1% bonifikatę odsetek bez względu na to, czy pożyczki te zostały skonwertowane, czy też nie. Ulga ta ma zastosowanie w przeciągu 5 lat, począwszy od 31.XII.1935 r.

Do pożyczek budowlanych Banku Gospodarstwa Krajowego, wydanych w czasie od 1.I.1928 do 31.XII.1930 stosuje się, począwszy od 31.XII.1935 przez lat 5 bonifikatę połowy dodatku administracyjnego, pobieranego przez Bank.

Dłużnikom Banku Gospodarstwa Krajowego, którzy otrzymali pożyczki konwersyjne na spłatę pożyczek budowlanych gotówkowych, przysługuje w ciągu 5 lat, począwszy od 31.XII.1935 r., prawo spłaty kapitałowych części rat w terminie 3 miesięcznym od daty płatności raty: przy pożyczkach w listach zastawnych lub obligacjach — listami zastawnemi lub obligacjami, przy pożyczkach gotówkowych — po kursie, po którym Bank Gospodarstwa Krajowego w terminie płatności raty realizuje długoterminowe pożyczki hipoteczne.

Ministrowi Skarbu przyznano prawo odraczania, rozkładania lub umarzania zaległych odsetek, odsetek zwłoki, rat amortyzacyjnych i kapitału dłużnego pożyczek, udzielonych na zasadzie rozporządzenia o rozbudowie miast gminom miejskim, spółdzielniom mieszkaniowym, spółdzielniom mieszkaniowo - budowlanym lub instytucjom społeczno - humanitarnym. Umorzenia dokonuje Minister na rachunek Państwowego Funduszu Budowlanego.

Ulgi w zakresie oprocentowania wierzytelności hipotecznych.

Na zasadzie dekretu z dn. 3.XII.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 542), odsetki od wierzytelności hipotecznych należne za czas od dnia 1 kwietnia 1933 r. do dnia 30 listopada 1935 r., choćby nawet zasądzone, obniża się do 6%. Odsetki bieżące, należne po 1 grudnia 1935 r. obniża się o dalszy 1% w stosunku rocznym t. j. do 5% rocznie.

Kronika Krajowa

Odznaczenia.

W Monitorze Polskim z dn. 11 listopada b. r. zostały ogłoszone zarządzenia o nadaniu odznaczeń orderu Odrodzenia Polski i Złotego Krzyża Zasługi.

Krzyżem oficerskim orderu Odrodzenia Polski został odznaczony m. inn. p. **Mieczysław Szczepkowski**, Dyrektor naczelny K. K. O. m. st. Warszawy i Prezes Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie — za zasługi na polu bankowości.

Złotym Krzyżem Zasługi zostali odznaczeni m. in. p. **Władysław Balcerzak**, Kierownik Komisarjatu Bankowego Min. Skarbu — za zasługi w służbie skarbowej i p. **Witold Mystkowski**, Prezydent m. Włocławka i Dyrektor K. K. O. m. Włocławka — za zasługi w pracy samorządowej.

Srebrnym Krzyżem Zasługi zostali odznaczeni następujący dyrektorzy K. K. O.: p.p. **Bartosik Eugenjusz** (K. K. O. Konin) za zasługi na polu Pożyczki Inwestycyjnej, **Dobrowolny Marjan** (K. K. O. Stanisławów) za zasługi na polu bankowości, **Deyczakowski Edmund** (K. K. O. Tłumacz) za zasługi na polu pracy społecznej, **Dyczka Wilhelm** (K. K. O. Katowice) i **Pałkoń Jan** (K. K. O. Żywiec) za zasługi na polu Pożyczki Inwest., **Pawlak Jan** (K. K. O. Września) za zasługi na polu pracy społecznej, **Wróbel Józef** (K. K. O. Dolina) za zasługi na polu pracy samorządowej i społecznej.

Kurs instrukcyjny dla pracowników K. K. O.

W dniach 1 — 15 grudnia r. b. odbył się w Warszawie VII z rzędu kurs instrukcyjny dla pracowników K. K. O., zorganizowany przez Związek K. K. O. w Warszawie. W kursie wzięło udział 41 osób, przeważnie z pośród personelu kierowniczego Kas. Charakter kursu, jak i zakres wykładanych przedmiotów nie odbiegał naogół od programu kursów poprzednich; zwrócono tylko większą uwagę na zagadnienia ak-

tualne, jak sprawę oddłużenia rolnictwa i związków samorządu terytorjalnego. Celem praktycznego zilustrowania niektórych wykładów, w toku kursu zorganizowano wycieczki do obu Kas stołecznych oraz do K. K. O. m. Włocławka i pow. włocławskiego, gdzie uczestnicy kursu byli nader gościnnie podejmowani przez obie Kasy. Uroczyste zamknięcie kursu nastąpiło dn. 15 grudnia w obecności pełnego Zarządu Związku, który w dniu tym jednocześnie rozpoczął swoje obrady. Po zamknięciu oficjalnem nastąpiła wspólna fotografja, poczem uczestnicy kursu, Zarząd Związku i zaproszeni goście wzięli udział w urządzonej przez Związek z tej okazji herbatce.

Bliższe szczegóły o odbytym kursie podamy w najbliższym N-rze „Oszczędności". Pragniemy już obecnie podkreślić wysoki poziom kursu i zainteresowanie słuchaczów.

Przed ukazaniem się nowej ustawy o spółdzielniach.

Uchwalona przez Sejm w r. 1934 nowela do ustawy spółdzielczej, nie uwzględnia wszystkich potrzeb spółdzielczości, a zwłaszcza nie dawała wystarczających wskazań w postępowaniu układowo - likwidacyjnem. Równocześnie ujawniła się konieczność dostosowania ustawy spółdzielczej do ogólnego ustawodawstwa gospodarczego, w szczególności zaś do kodeksu handlowego, kodeksu zobowiązań i prawa o postępowaniu układowem i upadłościowem.

Poszczególne Związki rewizyjne występowały do Rady Spółdzielczej przy Min. Skarbu o odnośną zmianę ustawy o spółdzielniach. Projekt nowej ustawy został w listopadzie zainicjowany przez Radę Spółdzielczą poczem po uzgodnieniu poszczególnych dezyderatów został przesłany do zainteresowanych ministerstw.

Projekt nowej ustawy o spółdzielniach, po przepracowaniu go na terenie poszczególnych ministerstw, wejdzie pod obrady Rady Ministrów i po uchwaleniu nowa ustawa ukaże się w formie dekretu Prezydenta R. P.

Ciekawa ankieta.

Poważne ciężary podatkowe, jakie zostały nałożone ostatnio na świat pracy w trosce o zrównoważenie budżetu państwowego, będą mieć niewątpliwie pewne reperkusje na wydatkach konsumcyjnych tej warstwy, a zatem i na obrotach handlowych szczególnie w większych miastach.

Ciekawą ankietę na ten temat przeprowadziło jedno z pism codziennych „Goniec Warszawski". Ankieta p. t. „Na czem oszczędzę" przyniosła 744 odpowiedzi osób, rekrutujących się z pośród sfer pracowników, dotkniętych najbardziej nowemi podatkami, a w pierwszym rzędzie emerytów, z terenu m. Warszawy. Okazuje się, że dochody uczestników ankiety zmniejszą się przeciętnie o 9,7%.

Największa część przymusowych oszczędności będzie przeprowadzona na odzieży i obuwiu; zmniejszenie wydatków na ten cel wyniesie 33% i zrównoważy obniżkę poborów w 4,1%. Wydatki na żywność mają być zredukowane o 6%, co pokryje 2,8% obniżki uposażeń. Wydatki na komorne spadną o 12%, co zrównoważy ubytek poborów o 1,3%. Wydatki na opał i światło mają być zmniejszone o 20%, co da 0,8% oszczędności, wreszcie wydatki na kulturę i oświatę zredukowane będą o 21% (1% poborów). Razem powyższe oszczędności dadzą 10% poborów czyli zrównają przeciętną obniżkę dochodów uczestników ankiety.

Należy tu zaznaczyć, że do obniżki wydatków na komorne i opał wliczono tu ustawowe obniżenie czynszu i cen węgla. Przytem trzeba wziąć pod uwagę, że obniżenie cen innych artykułów (np. cukru, pieczywa) może zrównoważyć częściowo w drodze automatycznej zmniejszenie zarobków i zwolnić w tym stosunku konsumentów od przymusowego ograniczania wydatków.

Udział karteli w produkcji.

Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen dokonał przybliżonego obliczenia udziału karteli w produkcji przemysłowej, przeznaczonej na rynek wewnętrzny. Sądzimy, że obecnie, kiedy nanowo rozgorzała polemika w sprawie karteli, będzie rzeczą interesującą zorjentowanie się, jaką rolę odgrywają kartele w naszej wytwórczości, na podstawie obliczeń Instytutu.

Dla wyjaśnienia nadmieniamy, że w obliczeniach tych — sporządzonych na podstawie liczb przepracowanych robotnikogodzin — na równi z towarami skartelizowanemi potraktowano przędzę bawełnianą, zważywszy, że stan faktyczny, istniejący w tej dziedzinie na skutek ograniczeń przywozu bawełny, jest podobny do tego, jaki miał miejsce w czasie istnienia kartelu.

Poszczególne wielkie kartele miały w 1934 roku następujący udział w ogólnej wytwórczości, przeznaczonej na rynek wewnętrzny:

kopalnie węgla kamiennego	9,8%
przędzalnictwo bawełniane	6,8%
hutnictwo żelazne	3,9%
cukrownie	2,5%
przędzalnictwo czesankowe	2,4%
papiernie	1,6%
przemysł jutowy	1,1%

Ogółem na przemysły skartelizowane przypada w roku 1934 według powyższych obliczeń około 35% produkcji przemysłowej przeznaczonej na rynek wewnętrzny. Na mniejsze grupy kartelowe, nie objęte powyższem zestawieniem, przypada około 7% ogólnej wytwórczości w kraju.

Wiadomości zagraniczne

Kontrola banków i ochrona oszczędności w ważniejszych państwach.

W szeregu najciekawszych zagadnień prawnych, dotyczących kredytu, największe zainteresowanie dla nauki, polityki i życia praktycznego przedstawia niewątpliwie zagadnienie nadzoru nad instytucjami kredytowemi, czyli wykonywanie kontroli działalności tych instytucyj ze strony władz publicznych. Zagadnienie to wciąż jeszcze jest przedmiotem ożywionych sporów.

Kontrola ta, mająca na celu ochronę oszczędności i ciułaczy oraz samego rynku kredytowego, jest uzasadniona widocznemi względami moralnemi, politycznemi i gospodarczemi. Jest rzeczą jasną, że zagadnienie to było różnie rozstrzygane w poszczególnych krajach odnośnie formy, środków i granic kontroli. Lecz nawet tam, gdzie dotychczas działalność banków nie jest krępowana przepisami prawnemi w tej dziedzinie, prowadzi się studja, wysuwa projekty, wywiązuje dyskusja, co dowodzi, że sprawa ta wszędzie jest aktualna.

Dotychczas następujące kraje wprowadziły ustawowo

ochronę oszczędności: Włochy, Stany Zjednoczne, Czechosłowacja, Niemcy, Belgja, Polska, Szwecja, Norwegja, Danja, Austrja, Hispanja, Grecja, Bułgarja, Turcja, Peru, Chile, Meksyk, Japonja, Szwajcarja. W Grecji i Anglji sprawa ta jest jeszcze w stadjum tworzenia.

Mimo to trudno jest przeprowadzić ścisłą klasyfikację systemów stosowanych dla ochrony oszczędności. W niektórych państwach, jak w Czechosłowacji i Stanach Zjednoczonych, zasadą jest ochrona bezpośrednia wkładcy, który — jak to ma miejsce również w kasach oszczędności włoskich i polskich — jest zabezpieczony specjalnemi wspólnemi funduszami gwarancyjnemi. W innych państwach, jak w Niemczech, Szwecji, Belgji, zastosowano kontrolę pośrednią banków drogą klasyfikacji instytucyj kredytowych oraz ścisłego rozgraniczenia kredytu finansowego i przemysłowego od kredytu handlowego. W niektórych znów państwach kontrolę wykonywuje specjalny organ publiczny, a jeszcze w innych bezpośrednio Minister Finansów. W niektórych państwach ustawodawstwo zawiera surowe przepisy, szczegółowe i dokładne, w innych znów więcej ogólnikowe i liberalne.

Oddłużenie rolnictwa w Jugosławji.

Sprawa długów rolniczych w Jugosławji stanowi dla instytucyj finansowych w Jugosławji kwestję bytu. Wynika to ze struktury tamtejszego rynku pieniężnego. Banki jugosłowiańskie są w pierwszym rzędzie bankami kredytowemi i w latach dobrej konjunktury działalność swą koncentrowały na akcji kredytowej dla rolnictwa. Zaniedbały zaś zupełnie finansowanie przedsiębiorstw przemysłowych, coby pozwoliło im na częściowe wyrównanie strat poniesionych na kredytach rolniczych. Suma kredytów rolniczych, które całkowicie niemal uległy zamrożeniu, obliczana jest na 6 — 7 miljardów dinarów, gdy cały obieg pieniężny wynosi tylko 4½ miljarda dinarów. W tym stanie rzeczy bankowość prywatna od dłuższego czasu jest właściwie unieruchomiona, nie mogąc zaspakajać potrzeb kredytowych życia gospodarczego.

Obok faktycznych trudności płatniczych rolnictwa nie bez wpływu na obecny stan rzeczy, jest niechęć dłużników do regulowania zobowiązań, podsycana agitacją polityczną. Rolnictwo czekało na całkowite skreślenie długów.

W tych warunkach ponowne upregulowanie długów rolniczych, z którem rząd ostatnio wystąpił, posiada ogromne znaczenie dla kraju.

Nowe rozporządzenie dzieli rolników na trzy kategorje. W pierwszej, w której dług nie przekracza 20% obecnej wartości majątku, spłaty są rozłożone na lat 12 z oprocentowaniem 4½%. Jeżeli jednak wierzyciel udowodni przed sądem, że dłużnik ma możność szybszej spłaty, okres ten może być skrócony do lat 6.

Dla drugiej kategorji, obejmującej długi w wysokości 20 — 50% obecnej wartości zadłużonego majątku, przewiduje się w zasadzie te same ulgi, co dla pierwszej z tem, że o ile dłużnik wykaże drogą sądową swą niemożność sprostania tym warunkom, sąd może zezwolić na układ. Na mocy układu suma dłużna może ulec zmniejszeniu, oprocentowanie obniżeniu do 2%, a okres spłaty przedłużeniu do lat 25.

Do trzeciej kategorji zaliczone są gospodarstwa zadłużone ponad 50% obecnej wartości. Kategorja ta dzięki nowemu prawu przestanie istnieć, gdyż sumy, przekraczające 50% są z samego prawa skreślone, dłużnikowi zaś przyznane są ulgi, przewidziane dla drugiej kategorji.

Rozporządzenie wprowadza pozatem ciekawą nowość, mianowicie 80% długu dłużnik ma prawo spłacić wkładem na książeczce oszczędnościowej, jaką posiada w instytucji wierzycielskiej lub w tej, która zredyskontowała jego weksel. Znajduje to uzasadnienie w tem, iż pewna część wkładów bankowych jest zamrożona i rozporządzenie stwarza możność zaliczenia takiego wkładu na spłatę długu. Ponieważ zaś książeczki oszczędnościowe takich instytucyj znajdują się w obrocie z dużem disagio, dłużnik nabywając ją zyskuje, mogąc dodatkowo większą część swego długu zredukować.

Pierwszy termin zapłaty procentów przypada na 15 listopada, natomiast płatność pierwszej raty długu została na skutek złych zbiorów tegorocznych odroczona do 15 listopada 1936 r.

Jak wynika z komunikatu, rozporządzenie nie obejmuje wierzytelności Banku Narodowego i banków państwowych. Instytucje te mają same ogłosić w najbliższej przyszłości ulgi, jakie przyznają swym dłużnikom.

Ponadto zapowiedziana jest specjalna ustawa, która ma przyznać ze strony państwa odszkodowanie dla wierzycieli do 60% części skreślonego długu. Osobno też zostaną uregulowane długi, pozaciągane na kupno ziemi.

Zapewne w związku z akcją oddłużeniową dla rolnictwa rząd przedłużył na jeden rok okres, w którym instytucje bankowe, znajdujące się w trudnej sytuacji finansowej, mają prawo korzystać z ulg kredytowych.

Z książek i wydawnictw

Cudowna podróż Zbysia, Misia i Brysia na glinianej śwince dookoła świata — napisał Wacław Sarnecki, rysunki i układ graficzny Hade. — Samorządowy Instytut Wydawniczy — str. 48.

W ciągu ostatniego roku ukazało się kilka wydawnictw, poświęconych propagandzie oszczędności wśród dziatwy szkolnej. Wśród tych wydawnictw przodują broszury Samorządowego Instytutu Wydawniczego, tak pod względem formy ujęcia, jak szczególnie pod względem ilustracyjnym. Do najbardziej udanych należy ostatnio wydana „Cudowna podróż".

Trzeba przyznać, że w literaturze polskiej literatura dziecięca jest bodajże jednym z najładniej prowadzonych działów. W powodzi wydawnictw, przeznaczonych dla dzieci, stale ukazują się wydawnictwa, które posiadają wysokie walory literackie, a szczególnie piękną formę graficzną. Poziom tych wydawnictw jest bardzo wysoki. Dociągnięcie do tego poziomu wydawnictw propagandowych o oszczędności jest rzeczą trudną, tembardziej, że temat oszczędności w literaturze dziecięcej jest stosunkowo dość niedawny. Skoro jednak porównać wyniki na tem polu za kilka ostatnich lat, stwierdzić należy z całem uznaniem, że propaganda oszczędności wśród dzieci wykazuje coraz większe przygotowanie i coraz większy zasób efektownych wydawnictw, począwszy od afiszów, czy jednostronicowych ulotek, a skończywszy na kilkudziesięciustronicowych książeczkach ilustrowanych.

Nowe wydawnictwo Samorządowego Instytutu Wydawniczego pod względem graficznym posiada duże walory i znaczną siłę sugestywną. W treści literackiej jest bardzo proste. Cudowny sen ukazuje trzem zbytnikom, że przeci-

wieństwem prymitywnego i trudnego życia dzikich ludów, jest oszczędne i przewidujące życie. Zapas na przetrwanie zimy, wszelki postęp i bogactwo zbudowane być mogą na oszczędności. Ostre przeciwstawienie oszczędności, jako czynnika ładu społecznego, czynnikowi bezmyślności i dzikości, udało się autorom „Cudownej podróży“ zupełnie dobrze. Czasem tylko gdzieś w tekście wiersz wykaże nieznaczne braki językowe, całość jednak tak w pomyśle, jak w formie przedstawia się gładko.

Jak już zaznaczyliśmy, „Cudowna podróż“ jest jednem z najlepszych wydawnictw swego rodzaju. Propagandzie oszczędności w szkole oddać może duże usługi. Dlatego też zalecić ją możemy, jako doskonały środek propagandowy komunalnym kasom oszczędności, prowadzącym szkolne kasy oszczędności, a szczególnie tym, które tych kas nie prowadzą jeszcze. Książka ta dla najmłodszej dziatwy doskonale nadaje się na nagrody szkolne za dobre postępy czy za wypracowania o oszczędności.

S.

STATYSTYKA

Wkłady w instytucjach kredytowych na dzień 30.IX. 1935 r. według danych G. U. S.

Miljony złotych.

Nazwa instytucji / Rodzaj wkładów	1931	1932	1933	1934		1935		
	31. XII	31. XII	31. XII	30. IX	31. XII	31. III	30. VI	30. IX
Ogółem	**2 686,0**	**2 723,1**	**2 759,1**	**2 853,1**	**2 996,7**	**3 028,7**	**2 995,4**	**2 926,4**
Bank Polski [a]	**190,5**	**196,3**	**224,5**	**167,5**	**187,6**	**177,0**	**182,2**	**133,0**
Bank Gospodarstwa Krajowego [b]	**238,7**	**261,1**	**236,8**	**278,0**	**314,4**	**279,8**	**268,6**	**262,0**
Wkłady terminowe	98,0	97,2	67,1	78,8	91,6	77,8	75,1	70,4
„ czekowe	88,4	105,7	101,4	127,4	145,1	119,3	118,7	117,0
„ oszczędnościowe i asygnaty kasowe	46,4	53,0	55,0	60,9	63,5	65,5	60,6	58,8
Salda kredytowe rach. bieżących	5,9	5,2	13,3	10,9	14,2	17,2	14,2	15,8
Państwowy Bank Rolny [b]	**62,9**	**60,5**	**97,1**	**109.3**	**115,3**	**123,2**	**113,8**	**108,5**
Wkłady terminowe	32,4	31,2	58,6	64,9	64,5	71,1	71,2	65,1
„ czekowe	27,7	27,0	36,5	38,7	45,2	46,0	36,5	36,4
Salda kredytowe rach. bieżących	2,8	2,3	2,0	5,7	5,6	6,1	6,1	7,0
Banki komunalne [c]	**62,5**	**63,8**	**73,6**	**77,8**	**73,9**	**77,2**	**75,5**	**74,6**
Wkłady terminowe	50,9	52,1	57,8	64,8	59,3	64,6	63,0	63,8
„ à vista	8,7	8,1	11,3	8,2	8,4	7,6	7,0	8,2
Salda kredytowe rach. bieżących	2,9	3,6	4,5	4,8	6,2	5,0	5,5	2,6
Banki akcyjne [d]	**611,7**	**527,5**	**454,5**	**471,4**	**468,0**	**494,5**	**493,9**	**512,7**
Wkłady terminowe	209,3	185,1	125,5	124,3	127,5	128,7	122,1	118,8
„ à vista	229,7	203,6	193,4	205,9	218,1	240,9	248,4	256,9
Salda kredytowe rach. bieżących	172,7	138 8	135,6	141,2	122,4	124,9	123,4	137,0
Oddziały zagranicznych banków akcyjnych	**55,9**	**52,6**	**54,3**	**46,2**	**49,7**	**43,1**	**45,8**	**47,8**
Wkłady terminowe	8,1	8,5	6,6	8,2	9,6	11,8	10,2	10,4
„ à vista	14,5	12,4	7,9	11,2	11,3	11,3	11,4	11,2
Salda kredytowe rach. bieżących	33,3	31,7	39,8	26,8	28,8	20,0	24,2	26,2
Pocztowa Kasa Oszczędności	**509,8**	**622.9**	**713,5**	**779,3**	**858,1**	**865,1**	**877,0**	**850,4**
Wkłady oszczędnościowe [e]	332,2	444,9	506,5	575,0	624,4	662,7	660,6	664,3
„ czekowe	177,6	178,0	207,0	204,3	233,7	202,4	216,4	186,1
Kasy Oszczędności [f]	**603,3**	**627,9**	**614,6**	**645,3**	**664,7**	**706,2**	**682,8**	**679,1**
Wkłady oszczędnościowe	559,4	582,4	570,6	597,7	612,2	647,5	614,7	614,7
Salda kredytowe rach. bieżących	43,9	45,5	44,0	47,6	52,5	58,7	68,1	64,4
Spółdzielnie kredytowe [g]	**346,4**	**306,5**	**286,3**	**272,6**	**259,8**	**257,2**	**250,5**	**252,3**
Centralna Kasa Spółek Rolniczych	**4,3**	**4,0**	**3,9**	**5,7**	**5,2**	**5,4**	**5,3**	**6,0**
Wkłady na książeczkach i asygnaty kasowe	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0
Salda kredytowe rach. bieżących	3,5	3,1	3,0	4,7	4,2	4,4	4,2	5,0

a Rachunki żyrowe bez rachunków kas skarbowych, urzędów celnych i Ministerstwa Skarbu. *b* Bez lokat skarbowych. *c* Polski Bank Komunalny w Warszawie i Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu. *d* Do końca 1932 r. banki akcyjne i 5 największych domów bankowych, od 1. I. 1933 r. banki akcyjne i 7 największych domów bankowych, od 1. I. 1934 r. banki akcyjne i 8 największych domów bankowych, od 1.I 1935 r. banki akcyjne i 9 największych domów bankowych. *e* W tem sumy t. zw. III waloryzacji, w dn. 30. IX. 1935 r. wysokość ich wynosiła 21,3 milj. zł. *f* Miejskie, wojewódzka i powiatowe, oraz dwie niekomunalne, bez gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych. *g* Według Biuletynu Rady Spółdzielczej, obejmującego spółdzielnie należące do związków rewizyjnych. Ze względu na zmieniającą się liczbę spółdzielni, objętych statystyką Rady Spółdzielczej, dane za poszczególne kwartały są częściowo nieporównywalne.

Redaktor odpowiedzialny: Bolesław Obszyński. Wydawca: Samorządowy Instytut Wydawniczy sp. z o. o.

Drukarnia Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Warszawa, ul. Dobra Nr. 28.

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1934 r. POWIATOWEJ KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI W KALISZU.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji:			
a) gotowizna		11.318,34	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		6.845,04	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		219,20	
d) pozostałość w innych K. K. O.		1.583,88	
e) bony inwestycyjne			19.966,46
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe:			
a) bilety skarbowe		10.000,—	
b) papiery państwowe		1.920,—	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje Związków Komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		2.090,—	14.010,—
5. Banki i K. K. O. „Loro"			
6. Banki i K. K. O. „Nostro"			
7. Weksle zdyskontowane* (361 kon)			129.846,23
8. Pożyczki wekslowe* (536 kont)			141.402,10
9. Weksle protestowane			
a) poch. z dys. i poż. wek.* (155 kon)		31.399,41	
b) pochodzące z innych kredytów			31.399,41
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezp. papierami wart.* (.... kont)			
b) zabezpieczone hipoteką			
c) zabezpieczone innemi wartościami *			
11. Pożyczki terminowe na zastaw:			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności* (7 kont)		385,—	
b) innych wartości (1 kont)		100,—	
c) pożyczki zakładu zastaw.* (... kont)			485,—
12. Pożyczki na skrypty dłużne			
13. Pożyczki hipoteczne* (11 kont)			16.859,70
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptacyjnego*			
15. Odsetki zaległe			
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			5 070,—
18. Różne			5.626,84
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			3.942,70
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem.			368.608,44
21. Depozyty			
22. Udzielone gwarancje			10.000,—
23. Inkaso			34.248,87
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem.			412.857,31

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy			51.000,—
2. Fundusz zasobowy			908,21
3. Fundusze specjalne:			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publicznych			
a) bezterminowe (15 kont)		1.372,60	
b) terminowe (6 kont)		111.281,30	112.653,90
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych:			
a) bezterminowe (195 kont)		15.543,88	
b) terminowe do 3-ch mies. (281 kont)		57.874,90	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe (138 kont)		29.209,95	102.628,73
8. Rach. bieżące*) (czek., przek. i t. p.):			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publ. (8 kont)		21.884,15	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych (54 kont)		23.228,74	45.112,89
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			1.600,—
11. Redyskonto weksli:			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych			
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.		9.832,—	
d) w innych instytucjach kredytowych.			9.832,--
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie:			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		38.704,35	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			38.704,35
15. Banki i K. K. O. „Loro"			
16. Banki i K. K. O. „Nostro"			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			192,27
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.).			3.398,26
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		2 577 83	2.577 83
Razem.			368.608,44
22. Różni za depozyty			
23. Zobow. z tyt. udzielonych gwarancyj.			10.000,—
24. Różni za inkaso			34.248,87
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem.			412.857,31

1) W tem papiery wartościowe Funduszu zasobowego zł. 960.—.

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1934 R.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	11.088,22	
b) od rachunków bieżących	1.297,37	
c) od redyskonta weksli	1.210,54	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	572,50	
e) różne inne	33,40	14.202 03
2. Prowizje wypłacone		254,85
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	17.118,50	
b) świadczenia socjalne	1.731,51	
c) wydatki rzeczowe	8.680,56	27.530,57
4. Podatki i opłaty skarbowe		
5. Amortyzacja:		
a) nieruchomości		
b) ruchomości	627,—	627,—
6. Odpisy na dłużnikach		145,—
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego.		
11. Nadwyżka		2.577,83
Razem.		45.337,28

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i odpisane:		
a) od weksli	28.843,35	
b) od rachunków bieżących		
c) od pożyczek terminowych na zastaw	145,25	
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.	1.174,67	
f) od papierów wartościowych	232,50	
g) od K. K. O. i Banków	64,76	
h) różne inne	132,45	30.592,98
2. Prowizje pobrane		1.081,10
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
5. Dochód netto z nieruchomości		
6. Odzyskane straty		
7. Opłaty na koszty administracji		13.663,20
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem.		45.337,28

Dyrektor Zarządzający: (—) **Roman Zarębski**
Zastępca Dyrektora i księgowy: (—) **Józef Błachowicz**
Członek Dyrekcji: (—) **Józef Wojtas**

Komisja Rewizyjna:
Przewodniczący: (—) **Mgr. Jan Michalski**
Członkowie: (—) **Stanisław Bogacki**
(—) **Otton Kappes**

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1934 R.

KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU RAWSKIEGO W RAWIE-MAZOWIECKIEJ.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji:			
a) gotowizna		17.589,79	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		449,64	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		27.077,25	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			45.166,68
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe:			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		5.040,—	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje Związków Komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		10.593,—	15.633,—
5. Banki i K. K. O. „Loro"			563,80
6. Banki i K. K. O. „Nostro"			
7. Weksle zdyskontowane* (23 kont)			200.852,13
8. Pożyczki wekslowe* (966 kont)			325.573,10
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poż. wekslowych (189 kont)		79.144,15	
b) pochodz. z innych kred.* (.... kont)			79.144,15
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezp. papierami wart. (.... kont)			
b) zabezpieczone hipoteką* (.... kont).			
c) zabezpiecz. innemi wart.* (5 kont)			81.636,04
11. Pożyczki terminowe na zastaw:			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności* (.... kont)			
b) innych wartości* (.... kont)			
c) pożyczki zakładu zast. (.... kont).			
12. Pożyczki na skrypty dłużne* (1 konto)			2.000,—
13. Pożyczki hipoteczne			
14. Należn. z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptacyjnego* (15 kont)			69.665,—
15. Odsetki zaległe			
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			3.881.55
18. Różne			5.036,66
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem.			829.152 11
21. Depozyty			72.265,—
22. Udzielone gwarancje			100.501,10
23. Inkaso			107.938,15
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			68.665,—
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem.			1.178.521,36

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy			101.605,30
2. Fundusz zasobowy			29.009,60
3. Fundusze specjalne:			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno publicznych			
a) bezterminowe (13 kont)		1.082,68	
b) terminowe (5 kont)		55.754,90	56.837,58
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych			
a) bezterminowe (1393 kont)		103.938,43	
b) terminowe do 3-ch mies. (50 kont)		109.215,21	
c) terminowe ponad 3 - miesiące i warunkowe			213.153,64
8. Rachunki bieżące *) (czekowe, przekazowe i t. p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publ. (.... kont)		15.862,55	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych		4.320,76	20.183,31
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			5.181,21
11. Redyskonto weksli:			
a) w Banku Polskim		1.680,—	
b) w Bankach Państwowych		147.218,—	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.		124.724,—	
d) w innych instytucjach kredytowych.			273.622,—
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			68.665,—
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie:			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		57.785 50	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			57.785,50
15. Banki i K. K. O. „Loro"			
16. Banki i K. K. O. „Nostro"			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			1.230,54
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr).			1.244,30
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		634,13	634,13
Razem.			829.152,11
22. Różni za depozyty			72.265,—
23. Zobow. z tytułu udzielonych gwarancyj.			100.501,10
24. Różni za inkaso			107.938,15
25. Bank Akceptacyjny			68.665,—
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem.			1.178.521 36

1) W tem papiery wartościowe Funduszu zasobowego zł. 2880.—.

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1934 ROK.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane:		
a) od wkładów oszczędnościowych	13.120 45	
b) od rachunków bieżących	1.636,14	
c) od redyskonta weksli	22.550,75	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie		
e) różne inne	42,91	37.350,25
2. Prowizje wypłacone		24,15
3. Koszty administracyjne:		
a) wydatki osobowe	21.150 61	
b) świadczenia socjalne	1.588,90	
c) wydatki rzeczowe	9.980,59	32.720,10
4. Podatki i opłaty skarbowe		476,34
5. Amortyzacja:		
a) nieruchomości		
b) ruchomości		290.—
6. Odpisy na dłużnikach		
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego.		
11. Nadwyżka		634,13
Razem.		71.494,97

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane:		
a) od weksli	56.117,60	
b) od rachunków bieżących	7.045,96	
c) od pożyczek terminowych na zastaw		
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.		
f) od papierów wartościowych	206,—	
g) od K. K. O. i Banków		
h) różne inne	1.765.65	65.135,21
2. Prowizje pobrane		6.359,76
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
5. Dochód netto z nieruchomości		
6. Odzyskane straty		
7. Opłaty na koszty administracji		
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem.		71.494,97

Komunalna Kasa Oszczędności Powiatu Rawskiego
w Rawie Mazowieckiej:
(—) E. Kazimirski (—) L. Skierkowski
Buchalter: (—) A. Rosse

Przewodniczący Komisji Rewizyjnej K. K. O.:
(—) F. Wawer
Członkowie: (—) K. Zagajewski (—) M. Olszewski
(—) A. Szymański (—) J. Janowski